

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

OTSUS
isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus
nr 2.2.-1/26/41-8

Otsuse tegija Andmekaitse Inspektsiooni jurist Anu Suviste
Otsuse tegemise aeg ja koht 18.09.2026 Tallinnas
Taotluse esitaja Kirsti Melesk
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

RESOLUTSIOON:

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 lg 5 alusel Andmekaitse Inspektsioon otsustab:

1. kooskõlastada andmesubjektide nõusolekuta isikuandmete töötlemine teadusuuringus "Töövõime hindamise metoodika ja hindamissüsteemi uuring" 13.07.2026 täiendatud taotluses ja käesoleva otsuse punktis 4 sätestatud tingimustel ja mahus;
2. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium esitada algandmete hävitamisakt või kinnituskiri algandmete kustutamise kohta vastavalt taotluse punktile 10.3. hiljemalt 31.03.2027.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Otsuse peale on võimalik esitada 30 päeva jooksul vaie haldusmenetluse seaduse § 71 lõikes 1 sätestatud korras või esitada kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 7 lõikes 1 sätestatud korras.

TAOTLUSE ESITAJA SELETUS JA KINNITUSED:

Esitatud otsuse lisas „Taotlus isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus“.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED JA SELGITUSED:

1. IKS § 6 lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Andmekaitse Inspektsioon kontrollib enne nimetatud isikuandmete töötlemise algust selles paragrahvis sätestatud tingimuste täitmist, välja arvatud juhul, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist.

2. IKS § 6 lõikes 3 on nimetatud tingimused, mida tuleb hinnata enne, kui hakatakse uuringus andmesubjekti nõusolekuta tema isikuandmeid tuvastamist võimaldaval kujul töötlemata. Üheks tingimuseks on, et andmetöötluse eesmärgid ei ole saavutatavad peale tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamist. Inspeksioon nõustub, et pärast isikute tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamist oleks andmetöötluse eesmärkide saavutamine ebamõistlikult raske. Lisaks on taotluse esitaja hinnanud ja välja toonud ülekaaluka avaliku huvi ning kinnitanud, et töödeldavate isikuandmete põhjal ei muudeta isikute kohustuste mahtu ega kahjustata muul viisil ülemääraselt andmesubjektide õigusi.
3. IKS § 6 lõige 5¹ näeb ette, et kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei kohaldata IKS § 6 lõikes 4 sätestatud eetikakomitee kontrolli kohustust IKS § 6 lõikes 5 nimetatud täidesaatva riigivõimu analüüsile ja uuringutele, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Andmekaitse Inspeksioon võib konsulteerida teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse §-s 26 nimetatud eetikakomiteega, kui Andmekaitse Inspeksiooni hinnangul vajab poliitika kujundamiseks tehtav uuring või analüüs eetilise hindamist.

Inspeksioon on käesoleva uuringu kooskõlastamisel konsulteerinud SA Eesti Teadusagentuur teaduseetika komiteega ja arvestanud eetikakomitee 07.09.26 arvamusega (Lisa 2).

4. Andmekaitse Inspeksioon juhib tähelepanu nõuetele, millega taotleja peab uuringu läbiviimisel arvestama:

4.1. Isikuandmete kaitse üldmääruse¹ (IKÜM) art 5 lg 1 punkt c minimaalsuse põhimõte

IKÜM artikli 5 lõike 1 punkti c kohaselt peab vastutav töötleja tagama, et töödeldavad isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt. Teisisõnu, vastutav töötleja ei või koguda ega töödelda, sh edastada isikuandmeid ulatuses, mis ületab eesmärgi täitmiseks mõistlikult vajaliku mahu, kui töötlemise eesmärki saab täita väiksema hulga isikuandmetega. Minimaalsuse põhimõtte rakendamiseks peab vastutav töötleja enne isikuandmete kogumist hindama töötlemise eesmärgi olemust, ulatust ja vajalikkust, määratlema selgelt töödeldavate andmete kategooriad ning välistama igasuguse liigse või ebaproportsionaalse andmetöötluse, võttes arvesse ka alternatiive, mis võimaldavad sama eesmärgi saavutada väiksema hulga isikuandmete või vähemate töötlustoimingute abil. Riigikohus² on ka õigusliku aluse kontekstis selgitanud, et lisaks IKÜM artiklis 5 sätestatud põhimõtetele, tuleb isikuandmete töötlemisel arvestada vajalikkuse kriteeriumiga. See tähendab, et konkreetsete isikuandmete töötlemine peab vastama IKÜM art 5 põhimõtetele ning olema **vajalik** püstitatud eesmärgil töötlemiseks.

Eeltoodust tulenevalt peab vastutav töötleja hindama, kas uuringus 15 intervjuu läbiviimiseks 5-kordses mahus moodustatava koguvalimi ehk kõigi 75 inimese nii kontakt-, kui ka taustaandmete väljavõtt registrist ja edastamine volitatud töötlejale on põhjendatud, arvestades, et valim jaguneb tehniliseks varuvalimiks ja tegelikuks intervjuuvalimiks, mistõttu kõiki valimisse kuuluvaid inimesi uuringusse ei kaasata.

Vastutaval töötlejal tuleb leida lahendus, et andmeid töödeldakse eesmärgi täitmiseks minimaalselt vajalikus mahus vastavalt valimikihtides vastajate arvu täituvusele jt asjaoludele.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta

² RKHKo 26.09.2022 nr 3-20-1449 p 24

4.2. Tehisintellekti kasutamine uuringus

Andmekaitse Inspektsioon juhib tähelepanu, et ChatGPT tasuline versioon ainuüksi ei ole piisav, et pidada terviseandmete töötlemist selles lubatavaks. Vajalikuks võib osutuda terviseandmete töötlemiseks eraldi lisalepingu sõlmimine.

Taotluse p 8. kohaselt kasutatakse pseudonümiseeritud ja jääkriski minimeerimise läbinud andmete tekstianalüüsiks organisatsiooni lepingulist ärikliendi lahendusega tehisintellekti (GPT-5.* või uuem Azure platvormil).

Tasulise ärikliendi versiooni kasutamisel ei pruugi aga olla kõikide andmekaitseõuete järgimine tagatud. Ärikliendi teenuste puhul, näiteks ChatGPT Business, ChatGPT Enterprise või API, kehtib OpenAI äriklientidele ja arendajatele mõeldud teenuste leping. Tasuline või ärikliendi teenus ei tähenda iseenesest, et inimese terviseandmeid võib selles töödelda. OpenAI on oma teenuste tingimustes ([OpenAI teenuste leping](#)) rõhutanud, et kõik OpenAI pakutavad teenused ei ole terviseinfo töötlemiseks mõeldud (vt p 5.4). Tervisealase info töötlemiseks tuleb ChatGPT puhul sõlmida Open-AI-ga eraldi lisaleping. Nii ei piisa ChatGPT ärikliendi versiooni kasutusele võtmisel lihtsalt sellest, et tegemist on tasulise või ärikliendi teenusega; enne kasutamist tuleb veenduda, et teenuse tingimused, andmetöötluse lisa, säilitamis- ja kustutamise reeglid, isikuandmetele ligipääsud, turvameetmed ning võimalikud andmeedastused vastavad IKÜM-i nõuetele ja kavandatud tervishoiuteenuse osutamise kontekstile. (vt AKI varasemat selgitust selle kohta [Tahelepanu juhtimine. Üldotstarbelise tehisintellekti kasutamine tervishoius_0.pdf](#))

5. Täiendavalt juhib AKI tähelepanu, et sõltuvalt võimalikest lahendustest tuleb juba praegu arvestada võimalike tulevaste tehisintellekti määrusest tulenevate nõuetega.

Taotluse kohaselt soovitakse kaaluda muuhulgas, kuidas saaks töövõime hindamise protsessi efektiivsemaks ja arusaadavamaks muutmisel kasutada tehisintellekti. Uuringus ei kasutata TI-d andmesubjektide kohta otsuste tegemiseks, vaid hinnatakse, kas ja millistes töövõime hindamise protsessi osades võiks TI või automatiseerimine tulevikus tuge pakkuda ning millised riskid, piirangud ja eeldused sellega kaasnevad.

Nagu eetikakomitee viitas, siis taotlusest ei ilmne, milliseid töövõime hindamise protsessi osi hinnatakse automatiseerimise või tehisintellekti kasutamise seisukohalt. Seetõttu ei ole praegu võimalik hinnata, kas tulevikus kavandatavad lahendused jääksid üksnes tööprotsessi toetavateks tööriistadeks või võiksid need hakata mõjutama töövõime hindamise sisulist tulemust. Kuna uuringu tulemusena väljatöötatavad lahendusvariandid ei ole veel teada, tuleks juba kavandamise etapis arvestada võimalusega, et mõne lahenduse suhtes võivad tulevikus kohalduda ka [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2024/1689](#)³ nõuded. Näiteks juhul, kui süsteem hakkaks iseseisvalt tuvastama või prognoosima tervises seisundit, koostama meditsiinilisi hinnanguid või tegema järeldusi töövõime kohta isiku terviseandmete põhjal, võib tegemist olla suure riskiga tehisintellektisüsteemiga. Nii võib juba praegu olla põhjendatud hinnata võimalike tulevaste lahenduste vastavust mitte üksnes isikuandmete kaitse nõuetele, vaid vajaduse korral ka tehisintellekti määrusest tulenevale riskipõhisele regulatsioonile.

6. Andmekaitse Inspektsiooni kooskõlastus isikuandmete töötlemiseks poliitika kujundamise uuringus kehtib tingimustel, mis on toodud 13.07.2026 inspektsioonile esitatud täiendatud taotluses ning käesoleva otsuse punktis 4 sätestatud tingimustel.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1689, 13. juuni 2024, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)

7. Kui uuringu taotluses esitatud tingimused muutuvad, tuleb sellest inspektsiooni teavitada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Suviste

jurist

peadirektori volitusel

Lisad:

1. Taotlus isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus
2. Teaduseetika komitee arvamus